A BIZOTTSÁG (EU) 2023/736 VÉGREHAJTÁSI RENDELETE

(2023. március 31.)

a piaci korrekciós mechanizmusnak az Unióban a TTF-től eltérő virtuális kereskedési pontokhoz kapcsolódó származtatott termékekre történő alkalmazására vonatkozó technikai részletek meghatározásáról

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre,

tekintettel az (EU) 2022/2578 ([1]) tanácsi rendeletre és különösen annak 9. cikke (1) bekezdésére,

mivel:

(1) Az uniós polgárok és a gazdaság túlzottan magas árakkal szembeni védelmét szolgáló piaci korrekciós mechanizmus létrehozásáról szóló, (EU) 2022/2578 tanácsi rendelet (a továbbiakban: a piaci korrekciós mechanizmusról szóló rendelet) átmeneti piaci korrekciós mechanizmust hoz létre az egy hónap (month-ahead) és egy év (year-ahead) közötti lejáratú Title Transfer Facility (a továbbiakban: TTF) származtatott termékekkel és az egyéb virtuális kereskedési pontokhoz (a továbbiakban: VTP-k) kapcsolódó származtatott termékekkel történő kereskedésre adott megbízásokra vonatkozóan. Ez azt jelenti, hogy a piaci korrekciós mechanizmus kiterjed minden olyan árualapú származtatott termékre, amellyel valamely szabályozott piacon kereskednek, és amelynek mögöttes terméke az Unióban egy VTP-n keresztül végrehajtott gázügylet.

(2) A piaci korrekciós mechanizmusról szóló rendelet 1. cikke értelmében a piaci korrekciós mechanizmus a TTF-származtatott-termékekkel és az Unióban található egyéb virtuális kereskedési pontokhoz kapcsolódó származtatott termékekkel történő kereskedésre adott megbízásokra vonatkozik.

(3) A piaci korrekciós mechanizmusról szóló rendelet kizárólag a TTF-származtatott-termékekre adott megbízások tekintetében határozza meg a piaci korrekciós mechanizmus alkalmazásának technikai részleteit, az egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott termékekre adott megbízások esetében azonban nem. Ennek egyrészt az volt az oka, hogy a piaci korrekciós mechanizmust sürgősen alkalmazni kellett a TTF-származtatott-termékekre, széles körben elfogadott ugyanis, hogy az európai gázpiacon a gázár tekintetében a TTF az irányadó, másrészt pedig az, hogy a piaci korrekciós mechanizmus egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott termékekre adott megbízásokra történő alkalmazása további előkészítést igényelt. Ezért a piaci korrekciós mechanizmusról szóló rendelet felhatalmazza a Bizottságot arra, hogy végrehajtási jogi aktust fogadjon el a piaci korrekciós mechanizmus egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott termékekre történő alkalmazására vonatkozó technikai részletek meghatározásáról, nevezetesen a piaci korrekciós esemény bekövetkeztéről és az ilyen származtatott termékek tekintetében alkalmazandó dinamikus ajánlattételi korlátról. A piaci korrekciós mechanizmusról szóló rendelet arra is felhatalmazza a Bizottságot, hogy kivételesen kizárjon bizonyos származtatott termékeket az egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott termékek közül.

(4) A piaci korrekciós mechanizmus ilyen egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott termékekre történő alkalmazásának technikai részleteit, valamint az egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott termékek közül egyes származtatott termékeknek a piaci korrekciós mechanizmus alkalmazási köréből való esetleges kizárását a piaci korrekciós mechanizmusról szóló rendelet 9. cikkének (2) bekezdésében foglalt kritériumok – nevezetesen az egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott termékek likviditása és az egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott termékek árára vonatkozó információk rendelkezésre állása, továbbá a piaci korrekciós mechanizmusnak az egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott termékekre való kiterjesztése által az Unión belüli gázáramlásokra és az ellátásbiztonságra gyakorolt hatás – alapján kell meghatározni. Az említett részletek meghatározásához és az esetleges kizáráshoz az ACER és az ESMA által készített és a piaci korrekciós mechanizmusról szóló rendelet 8. cikkének (2) bekezdése alapján 2023. március 1-jéig benyújtott hatásértékelési jelentéseket is figyelembe kell venni.

(5) A TTF-származtatott-termékekre vonatkozó piaci korrekciós mechanizmus akkor aktiválódik, amikor piaci korrekciós esemény következik be, azaz amikor a fronthavi TTF-származtatott-termékeknek az ICE Endex B.V. által közzétett elszámolási ára három munkanapon át meghaladja a 180 EUR/MWh-t, és a referenciaárnál 35 EUR-val magasabb. Az Unióban egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott termékekre vonatkozóan a piaci korrekciós mechanizmust ugyanekkor kell aktiválni, amikor ugyanaz a piaci korrekciós esemény bekövetkezik. Ennek két fő oka van. Először is, a TTF-származtatott-termékekkel összehasonlítva a TTF-től eltérő VTP-khez kapcsolódó származtatott termékek közül sok kevésbé likvid. Ha a piaci korrekciós mechanizmus aktiválása nem likvid határidős ügyleteken alapulna, a mechanizmus manipulációnak lenne kitéve, és szükségtelen aktiválásokat vagy késleltetett aktiválásokat eredményezhetne. Másodszor, ha a piaci korrekciós mechanizmust csak egyes VTP-khez

([1]) A Tanács (EU) 2022/2578 rendelete (2022. december 22.) az uniós polgárok és a gazdaság túlzottan magas árakkal szembeni védelmét szolgáló piaci korrekciós mechanizmus létrehozásáról (HL L 335., 2022.12.29., 45. o.)

kapcsolódó származtatott termékek esetében kellene aktiválni, a kereskedés elmozdulhatna az egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott termékek felé, ami torzulásokat okozhatna az uniós energia-, illetve pénzügyi piacokon, például azáltal, hogy a piaci szereplők arbitrázst alkalmaznak a korrigált és a nem korrigált származtatott termékek között, a fogyasztók kárára. Ezt a megállapítást az ACER értékelő jelentése is osztja, és kimondja, hogy a piaci korrekciós mechanizmusról szóló rendelet 4. cikkének (1) bekezdése értelmében az Unióban található egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott termékekre vonatkozó piaci korrekciós mechanizmust is a fronthavi TTF-származtatott-termékek elszámolási ára alapján kell aktiválni.

(6) Arra az esetre, ha piaci korrekciós esemény következik be, a piaci korrekciós mechanizmusról szóló rendelet dinamikus ajánlattételi korlátot határoz meg, amely szerint a piacműködtetők nem fogadhatnak el, a TTF-származtatott-termékek piaci szereplői pedig nem nyújthatnak be olyan TTF-származtatott-termékekre vonatkozó megbízásokat, amelyek lejárata a fronthavi TTF-származtatott-termék lejárati napja és a frontévi TTF-származtatott-termék lejárati napja közötti időszakban esedékes, és amelyek ára 35 EUR/MWh-val magasabb az ACER által az előző napon közzétett referenciaárnál. Ez a dinamikus ajánlattételi korlát az egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott termékekre vonatkozó megbízások esetében is megfelelő, és nem igényel módosításokat. A TTF-származtatott-termékekhez hasonlóan a 35 EUR/MWh ellátásbiztonsági prémium a referenciaár és az egyéb VTP-khez kapcsolódó több származtatott termék havi lejáratú ára között 2022 nyarán rögzített átlagos különbségnek felel meg, és ez tükrözi a földgáz LNG-terminálról a kontinentális Európa más uniós régióiba történő szállításával kapcsolatos esetleges infrastrukturális szűk keresztmetszetek költségeit. Emellett az, hogy a VTP-khez kapcsolódó összes származtatott termékre azonos biztonsági plafon alkalmazandó, várhatóan korlátozni fogja a VTP-k közötti indokolatlan kereskedelmi áthelyeződéseket, valamint annak kockázatát, hogy az Unión belüli különböző régiók között egyenlőtlenségek alakulnak ki a tekintetben, hogy milyen mértékben képesek az LNG odavonzására, ami az Unión belüli piacok szétaprózódásához vezethetne. Értékelési jelentésében az ACER egyetért azzal, hogy a TTF-származtatott-termékekre adott megbízásokra vonatkozó dinamikus ajánlattételi korlát az egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott termékekre adott megbízások esetében is megfelelő.

(7) A Bizottság úgy véli, hogy a piaci korrekciós mechanizmust az egyéb VTP-khez kapcsolódó valamennyi származtatott termékre alkalmazni kell, és ez alól nem szabad kivételt tenni. Hatásértékelő jelentéseikben az ACER és az ESMA megerősítették a Bizottság álláspontját, nevezetesen azt, hogy az egyéb VTP-k felvétele nem jár jelentős negatív hatással a pénzügyi vagy gázpiacokra nézve. Mind az ACER, mind az ESMA megjegyezte, hogy a piaci korrekciós mechanizmus egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott termékekre való kiterjesztése korlátozott további előnyökkel járhat, hogy e származtatott termékek többsége nem rendelkezik elegendő likviditással, és hogy egyes, az elszámolásért felelős központi szerződő feleknél (a továbbiakban: CCP-k) többletköltségek merülhetnek fel nemteljesítés-kezelési eljárásuk megváltoztatása miatt. A piaci korrekciós mechanizmusról szóló rendelet végrehajtása tekintetében azonban mind az ACER, mind az ESMA egyetértett a Bizottság azon következtetésével, hogy a piaci korrekciós mechanizmus egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott termékekre történő alkalmazása nem gyakorol jelentős negatív hatást a pénzügyi vagy gázpiacokra. A Bizottság értékelésében és a piaci korrekciós mechanizmusról szóló rendelet 9. cikkének (2) bekezdésével összhangban különösen a következő kritériumokat elemezte.

(8) Először is, az e végrehajtási jogi aktus hatálya alá tartozó egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott termékek árára vonatkozó információk könnyen rendelkezésre állnak, mivel ezekkel a származtatott termékekkel olyan szabályozott piacokon kereskednek, amelyek rendszeresen szolgáltatnak információkat az árakról.

(9) Másodszor, egyes, egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott termékek likviditásának hiánya a gyakorlatban nem okoz jelentős végrehajtási problémákat, mivel a Bizottság szándékosan a rendkívül likvid egy hónapos lejáratú TTF határidős ügyleteket választotta a piaci korrekciós mechanizmus egyéb VTP-k esetében történő aktiválásának kiváltó tényezőjeként.

(10) Harmadszor, a más központokhoz kapcsolódó származtatott termékekre való kiterjesztés valószínűleg nem gyakorol jelentős negatív hatást az ellátás biztonságára. Ennek az az oka, hogy az ellátásbiztonsági problémák megelőzésének fő eszköze, az ajánlattételi korlátban foglalt „prémium” (az LNG-piaci árakhoz viszonyított felár, vagy a piaci korrekciós mechanizmusról szóló rendelet (19) preambulumbekezdésében említett „biztonsági plafon”) *valamennyi* származtatott termékre alkalmazandó, és biztosítja, hogy a piaci korrekciós mechanizmus ne ássa alá az Unió arra való képességét, hogy LNG-t vonzzon a piacaira. Valószínűtlen továbbá, hogy a kiterjesztés jelentős negatív hatást gyakorolna az EU-n belüli gázáramlásokra, egyrészt a piaci korrekciós mechanizmus ideiglenes alkalmazása miatt, másrészt abból kifolyólag, hogy az Unión belüli gázáramlások olyan összetett pozíciók eredményei, amelyek nemcsak származtatott ügyletekből erednek, hanem számos más, a piaci korrekciós mechanizmus által nem befolyásolt hatásból is, például hosszú távú ellátási kötelezettségvállalásokból, rövid távú és azonnali ügyletekből, valamint tőzsdén kívül kötött ügyletekből.

(11) Végezetül a piaci korrekciós mechanizmus kiterjesztése várhatóan nem gyakorol jelentős hatást a pénzügyi piacok stabilitására, mivel az Unió szabályozott piacain forgalmazott származtatott földgáztermékek több mint 90 %-a TTF-származtatott-termék. Ami azokat a potenciális többletköltségeket illeti, amelyekkel az egyes CCP-knél nemteljesítés-kezelési eljárásuk megváltoztatásával kapcsolatban merülhetnek fel, az ESMA megjegyezte, hogy hatásértékelési jelentésének közzétételekor egyetlen CCP sem szolgáltatott információt arra vonatkozóan, hogy a piaci korrekciós mechanizmusról szóló rendelet miatt jelentős változtatásokra lehet szükség.

(12) A fentiek fényében a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy az egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott termékek egyikét sem kell kivételesen kizárni a piaci korrekciós mechanizmus alkalmazásának hatálya alól.

(13) Annak érdekében, hogy a származtatott termékek piacai megfelelően működjenek, és a piaci szereplők megfelelően kezelhessék kockázati kitettségeiket, rendkívül fontos, hogy ez a rendelet ne érintse az alkalmazásának megkezdése előtt kötött szerződéseket. Ugyanezen okból a piaci szereplők számára lehetővé kell tenni, hogy hatékonyan ellentételezzék az e rendelet alkalmazásának kezdőnapja előtt megnyitott, egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott ügyletekben fennálló pozíciókat. Ezért helyénvaló, hogy a dinamikus ajánlattételi korlát ne legyen alkalmazandó az e rendelet hatálybalépése előtt kötött szerződésekre, sem az olyan ügyletekre, amelyek lehetővé teszik a piaci szereplők számára, hogy ellentételezzék vagy csökkentsék az e rendelet hatálybalépése előtt kötött, egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott termékekre vonatkozó szerződésekből eredő pozíciókat. Továbbá, a CCP-k kulcsszerepet játszanak a TTF-származtatott-termékeket forgalmazó piacok szabályos működésének biztosításában azáltal, hogy csökkentik a partnerkockázatot. Ugyanilyen fontos annak biztosítása is, hogy a mechanizmus más VTP-kre való kiterjesztése ne veszélyeztesse a releváns eszközöket elszámoló CCP-ket egy klíringtag nemteljesítése esetén. E CCP-k számára ezért lehetővé kell tenni, hogy nemteljesítés-kezelési eljárásokat hajtsanak végre anélkül, hogy az ajánlattételi korlát hatálya alá tartoznának. Ennek érdekében a dinamikus ajánlattételi korlát nem alkalmazható a CCP által szervezett nemteljesítés-kezelési folyamat részeként végrehajtott kereskedésekre.

(14) Nincs elképzelhető ok arra, hogy a piaci korrekciós mechanizmus egyéb tervezési jellemzőit ne alkalmazzák az egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott termékekre. Ez magában foglalja a piaci korrekciós mechanizmus felfüggesztésére irányadó szabályokat is. Megjegyzendő, hogy a 4. cikk (8) bekezdése értelmében abban az esetben, ha konkrét jelzések vannak arra vonatkozóan, hogy piaci korrekciós esemény bekövetkezése várható, a piaci korrekciós mechanizmus aktiválását fel kell függeszteni, ha az nem szándékolt piaci zavarokat okozna. Hasonlóképpen, a 6. cikk értelmében a piaci korrekciós mechanizmust bármikor fel kell függeszteni, ha a dinamikus biztonsági plafon olyan súlyos piaci zavarokhoz vezetne, amelyek hatással vannak az ellátásbiztonságra, a kötelező keresletcsökkentési célokra vagy a származtatott energiatermékek piacainak stabilitására és rendezett működésére, az Unión belüli gázáramlásokra, jelentős mértékben az Unión belüli gázpiaci árak vagy a világ más területei közötti különbségekre, vagy a meglévő gázellátási szerződések érvényességére. A nem szándékolt piaci zavarok értékelése során figyelembe kell venni az európai piac egészére gyakorolt hatást, és különösen a piaci korrekciós mechanizmus hatálya alá tartozó valamennyi VTP-re gyakorolt hatást; ilyen nem szándékolt piaci zavar esetén a piaci korrekciós mechanizmusról szóló rendelet 6. cikke alapján határozatot kell hozni a felfüggesztésről.

(15) A földgázpiacon tapasztalható volatilis és kiszámíthatatlan helyzet fontossá teszi annak biztosítását, hogy a piaci korrekciós mechanizmus a lehető leghamarabb alkalmazható legyen egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott termékekre, ha az aktiválását indokoló feltételek teljesülnek. Ezért 2023. március 31-ig meg kell határozni a piaci korrekciós mechanizmus más VTP-khez kapcsolódó származtatott termékekre történő alkalmazásának technikai részleteit. Annak érdekében azonban, hogy az Unióban található, a TTF-től eltérő VTP-ket működtető vállalatok számára elegendő idő álljon rendelkezésre a szükséges kiigazítások elvégzésére, ezt a végrehajtási jogi aktust csak 2023. május 1-jétől kell alkalmazni.

(16) Az e rendeletben előírt intézkedések összhangban vannak a piaci korrekciós mechanizmussal foglalkozó bizottság véleményével,

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

1. cikk

Alkalmazási kör

Ez (EU) 2022/2578 rendelet 9. cikkének (1) bekezdésével összhangban meghatározza a piaci korrekciós mechanizmusnak az Unióban található, a Title Transfer Facility (a továbbiakban: TTF) virtuális kereskedési ponttól eltérő virtuális kereskedési pontokhoz (a továbbiakban: VTP-k) kapcsolódó származtatott termékekre történő alkalmazására vonatkozó technikai részleteket.

2. cikk

Fogalommeghatározások

E rendelet alkalmazásában az (EU) 2022/2578 rendelet 2. cikkében található fogalommeghatározásokat kell alkalmazni.

Ezenkívül a következő fogalommeghatározásokat is alkalmazni kell:

1. „fronthavi egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott termék”: olyan egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott termék, amely lejáratának napja a legközelebbi az adott szabályozott piacon értékesített, egy hónapos lejáratú származtatott termékek közül;
2. „frontévi egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott termék”: olyan egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott termék, amely lejáratának napja a legközelebbi az adott szabályozott piacon értékesített, tizenkét hónapos lejáratú származtatott termékek közül.

3. cikk

A piaci korrekciós mechanizmus alkalmazása egyéb VTP-kre

Ez a rendelet a TTF-től eltérő, az Unióban található egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott termékre adott kereskedési megbízásokra alkalmazandó.

4. cikk

Piaci korrekciós esemény az Unióban található egyéb VTP-kkel kapcsolatban

(1) Egyéb VTP-hez kapcsolódó származtatott termékekkel kapcsolatos piaci korrekciós esemény akkor következik be, ha teljesülnek az (EU) 2022/2578 rendelet 4. cikkének (1) bekezdésében meghatározott feltételek.

(2) A piaci korrekciós mechanizmusról szóló rendelet 4. cikkének (5) és (7) bekezdése értelmében dinamikus ajánlattételi korlátot kell alkalmazni az olyan, egyéb VTP-hez kapcsolódó származtatott termékekre, amelyek lejárata a fronthavi származtatott termék lejárati napja és a frontévi származtatott termék lejárati napja közötti időszakban esedékes.

(3) Az egyéb VTP-hez kapcsolódó származtatott termékek piacán működő piacműködtetők és az ilyen származtatott termékek piacán részt vevők naponta nyomon követik az ACER honlapját.

5. cikk

A piaci korrekciós mechanizmus felfüggesztése és deaktiválása egyéb VTP-hez kapcsolódó származtatott termékek tekintetében

Egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott termékek tekintetében a piaci korrekciós mechanizmus felfüggesztését és deaktiválását a piaci korrekciós mechanizmusról szóló rendelet 5. és 6. cikkével összhangban kell végrehajtani.

6. cikk

Szerzett jogok

Ez a rendelet nem alkalmazandó a következőkre:

a) az e rendelet hatálybalépésének időpontja előtt kötött, egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott termékekre vonatkozó szerződések;

b) egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott termékek vásárlása és értékesítése az e rendelet hatálybalépésének időpontja előtt kötött, egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott termékekkel kapcsolatos szerződések ellentételezése vagy csökkentése érdekében;

c) egyéb VTP-khez kapcsolódó származtatott termékekre vonatkozó szerződések vásárlása és értékesítése valamely CCP által szervezett nemteljesítés-kezelési eljárás részeként, beleértve a szabályozott piacon klíring célokból nyilvántartásba vett, tőzsdén kívüli kereskedéseket.

7. cikk

Hatálybalépés

Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő hetedik napon lép hatályba.

2023. május 1-jétől kell alkalmazni.

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Brüsszelben, 2023. március 31-én.

a Bizottság részéről
az elnök
Ursula VON DER LEYEN